Recreació virtual de la batalla final a la serra de la Fatarella al novembre de 1938. FOTO: MAR HERNÀNDEZ PONGILUPPI

REPORTATGE | L'excavació realitzada a la Fatarella ha permès reconstruir els últims instants de la defensa republicana

L'últim defensor de la batalla de l'Ebre

L'exhaustiva investigació del CSIC sobre les restes del soldat descobert el 2011 en una trinxera del front de l'Ebre conclou que va morir per l'explosió d'una granada enemiga quan la tenia a la mà i la volia allunyar

A. CARALT

El soldat republicà, batejat amb el nom de 'Charlie' pels arqueòlegs que van descobrir les seves restes intactes la passada tardor en una trinxera defensiva de la Fatarella, va morir quan intentava allunyar una granada de mà llançada per les tropes franquistes durant l'assalt final a aquesta posició, el 15 de novembre de 1938, últim dia de la batalla de l'Ebre. Així ho determina l'exhaustiva investigació del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC) publicada recentment. Una investigació promocionada per l'associació Lo Riu, de la Fatarella, i finançada per un programa europeu, la Universitat de Barcelona i el mateix CSIC.

La intervenció es va realitzar entre el 21 de setembre i l'1 d'octubre de l'any passat en una trinxera i un fortí del sistema defensiu republicà que protegia la Cota 562, sistema integrat a la línia fortificada de la serra de Fatarella. Aquest sistema fou utilitzat pels republicans per retenir l'imparable avanç franquista els últims dies de la batalla i facilitar la retirada massiva de les tropes republicanes a l'altra riba del riu Ebre, com així succeí.

Els defensors de la línia van lluitar en una missió quasi suïcida contra la força dels tancs enemics, l'artilleria i l'allau de tropes d'infanteria que assetjaven, amb el llançament de granades de mà, les trinxeres republicanes. El soldat 'Charlie' fou un d'ells, un dels últims defensors de la batalla de l'Ebre.

L'excavació i investigació del CSIC els ha permès assegurar que 'Charlie' va perdre la vida per l'explosió d'una de les granades que l'enemic havia llançat dins la trinxera i que ell va agafar però no va tenir temps d'allunyar-la. L'explosió li va seccionar la mà que subjectava l'artefacte, li va fracturar el fèmur dret i diversos fragments de metralla van penetrar al pulmó i entre la tercera i quarta vèrtebra de la columna. 'Charlie' va morir abans d'esgotar tota la seva munició i granades, descobertes al costat del seu cos. Tenia una edat indeterminada, era dretà, calçava un 42 de peu i feia 1,75 centímetres d'alçada.

Quasi amb tota seguretat no era estranger malgrat el nom amb el qual ha estat batejat, ja que el novembre de 1938 els brigadistes internacionals ja havien estat retirats del front de la batalla de l'Ebre.

El seu cos fou sepultat amb terra fina i sense pedres poc després d'acabar la lluita, raó que justifica l'excel·lent estat de conservació de les restes –en el mateix lloc i postura que va morir– i el descobriment de nombrosos objectes personals i munició al seu costat.

Imatge virtual del cos del soldat 'Charlie' sobreposada al seu esquelet, descobert a la Fatarella el setembre de 2011. FOTO: MAR HERNÀNDEZ PONGILUPPI

Medecines i pasta de dents

El contingut de la seva motxilla de tela mostra els objectes més propers amb els quals el soldat afrontava aquella lluita desesperada. Una botella de medicament de vidre verd, un raspall de dents de plàstic marca Foramen, un recipient metàl·lic per a l'afaitat, restes d'un tub de pasta de dents de la marca Myrurgia i restes de cartó i paper –potser de cartes i petits paquets–, entre d'altres.

Els investigadors no van poder fer un estudi antropològic exhaustiu de les restes del soldat 'Charlie' ja que van ser requisades pel Memorial Democràtic de la Generalitat en virtut de l'aplicació de la legislació sobre fosses comunes, una decisió durament criticada pels promotors de la investigació.